

BEYONCÉ GOES BANANAS

Ditte Ejlerskov

Längs med Mississippifloden i Louisiana ligger Oak Alley Plantation. Plantaget har rötter från 1700-talet och användes till odling av sockerrör. Eftersom arbetet på fälten utfördes av slavar, är platsen en viktig del av slaveriets historia.

Oak Alley Plantation är också inspelningsplatsen för Beyoncé:s musikvideo *Déjà Vu* från 2006. Konstnären Ditte Ejlerskov använder sig i verket *Beyoncé goes Bananas* av motiv hämtade ur videon, där en glittrande populärkulturikon möter slaveriets arv. Beyoncé berör inte platsens historia i sitt framträdande. Samtidigt finns plantagets mörka förflutna närvarande. Det är detta som fascinerar Ejlerskov, som med sina etsningar försöker förstå platsens dubbelhet.

Ejlerskov ser en koppling mellan Beyoncé:s framträdande i videon och den amerikanska artisten Josephine Baker som, iklädd banankjol, gjorde karriär i 1920-talets Paris. Ejlerskov menar att Beyoncé:s agerande som artist, liksom Bakers nästan hundra år tidigare, bekräftar den vita mannens klichébild av den svarta kvinnan. Beyoncé ser för övrigt Baker som en förebild. Något som blev tydligt vid ett liveframträdande av *Déjà Vu* på välgörenhetsgalan *Fashion Rocks*, där Beyoncé bar banankjol.

I videon till *Déjà Vu* står Beyoncé bland annat i den allé med ekar som planterades i början av 1700-talet på Oak Alley Plantation. Hon dansar också framför en sockerrörsodling. Miljöerna för tankarna till slaveriet. Men Beyoncé undviker ämnet. Hennes dans är energisk och sexuell, och orden som hon sjunger handlar om brusten kärlek. Slaveriet blir därför ett förträngt minne, en icke erkänd problematik.

Kände inte Beyoncé till att slavar jagades, fångades eller sköts ner på inspelningsplatsen? Tänkte hon inte på att slavar levde där i generationer? Dessa är några av de frågor som väcktes hos Ejlerskov under arbetet med verket.

Beyoncé är inte ensam om att förtränga arvet från slaveriet. I en artikel på den amerikanska nyhetssajten *Salon.com* skriver Peter Birkenhead om hur han vid ett besök på Oak Alley Plantation, i dag en turistattraktion, förväntade sig höra berättelser om slavarnas liv på plantaget. Men inte en enda gång nämndes orden "slav" eller "slaveri". I stället använde guiden benämningen "betjänt".

Vid ett tillfälle i videon gör Beyoncé en specifik rörelse där hon böjer sig bakåt och går ner i brygga – en "spänd båge". Ejlerskov har under lång tid intresserat sig för rörelsen, vilket 2011 resulterade i serien *Full Arch*. Kroppsställningen är också central för *Beyoncé goes Bananas*, som kan ses som en vidareutveckling och fördjupning av förstnämnda. I studiet av superstjärnans rörelse valde Ejlerskov att teckna en hel sekvens i vilken Beyoncé, med plantaget i bakgrunden, sitter på huk, böjer sig bakåt och slutligen går ner i brygga.

Fascinationen för de gamla grafiska teknikerna fick Ejlerskov att börja intressera sig för etsning. Metoden visade sig ha viktiga fördelar. Genom att översätta utvalda bilder från videon till ett långsammare medium, fick hon möjlighet att zooma in och närstudera den stämning som uppstår mellan Beyoncé:s framträdande och inspelningsplatsen.

Resultatet är ett verk som belyser västvärldens fortsatta oförmåga att ta itu med sitt eget förflutna.

Henrik Dahl

Fotnoter/referenser till etsningarna:

Scenen ur *La Revue Nègre* i Paris med Josephine Baker i banana skirt från 1930.

Stillbilder från Beyoncé Knowles musikvideo *Déjà Vu* från 2006.

Magasinet *Bazaar* med Beyoncé Knowles på framsidan från 2012.

Referenser till vykort producerade och skickade från kolonierna till Europa.

Bilder av sockerrör och plantager.